

Plan for forebyggende arbeid med barn og unge Lesja kommune 2024-2027

En god barndom varer livet ut – Mestring for hverdag og fremtid

INNLEDNING

Gjennom barnevernloven § 15-1 plikter kommunen å fremme gode oppvekstvilkår gjennom tiltak for å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer. Kommunen skal sørge for å samordne sitt tjenestetilbud til barn og familier. Kommunen plikter også å vedta en plan for å forebygge omsorgssvikt og adferdsvansker. Planen skal beskrive hva som er målene for arbeidet, hvordan arbeidet skal organiseres og fordeles mellom etatene i kommunen, og hvordan etatene skal samarbeide.

Stortinget vedtok nye samarbeidsbestemmelser i 14 velferdstjenestelover gjeldende fra 1. august 2020. Formålet med endringene er å styrke oppfølgingen av utsatte barn og unge og deres familier gjennom økt samarbeid mellom velferdstjenestene.

"Plan for forebyggende arbeid med barn og unge i Lesja kommune 2024-2027" er en videreføring "Handlingsplan for tverrfaglig oppvekstmodell i Lesja kommune 2018-2021". Lesja kommune har gjennom sin "tverrfaglige oppvekstmodell" fra 2008 jobbet systematisk og tverrsektorielt med forebyggende arbeid og tidlig innsats rettet mot barn og unge. Når vi nå skulle revidere den fjerde handlingsplanen, var det viktig å ta inn føringene fra den nye oppvekstreformen. Dette er kommunens overordnede plan for hvordan vi skal videreutvikle og styrke oppvekstmiljøene i kommunen, og gjennom dette forebygge omsorgssvikt og adferdsvansker.

I dette arbeidet, som legges til grunn for det videre arbeidet med oppvekstreformen i Lesja, er forståelsen av begrepet inkludering sentralt.

Inkludering forstås slik at hvert enkelt barn/ungdom i en barne- elevgruppe skal oppleve trygghet, tilhørighet og mestring i barnehage- og skolemiljøene i Lesja kommune.

Barn/unge i Lesja skal erfare at de er betydningsfulle og få medvirke i utformingen av sin egen hverdag og fremtid.

Denne planen - "Plan for forebyggende arbeid med barn og unge i Lesja kommune 2024-2027" omfatter en beskrivelse av kommunens arbeid som er rettet mot barn, unge og familier, hva kommunen tilbyr av tjenester rettet mot denne gruppen og hvordan tjenestene på tvers skal samarbeide til barn og unges beste. Den berører oppvekstmiljøet, til dels "foreldremiljøet", og den berører det samfunnsrettede folkehelsearbeid, det vil si både helsefremmende og forebyggende arbeid. Planen bygger også på regionens felles strategi "Oppvekstreformen – fra magen til voksen" – strategiske valg og innsatsområder i Nord-Gudbrandsdalen"

Planens oppbygging følger hovedområdene som oppvekstreformen skal ivareta.

Selv om Lesja og Dovre har interkommunal barneverntjeneste, skal den enkelte kommune sørge for det forebyggende arbeidet i egen kommune.

Planen er utarbeidet av tidl. oppvekstsjef, Anne Lene Engum og helse/utviklingssjef Therese Hole i samarbeid kommunalsjef, Elisabeth Nerli og med alle tjenesteområdene innen helse, barnevern og oppvekstsektor. Foto: Edward Mølmen.

Innhold

Plan for forebyggende arbeid.....	1
med barn og unge	1
Lesja kommune 2024-2027	1
INNLEDNING	2
BAKGRUNN.....	5
MÅLGRUPPE.....	6
MÅLSETTING	7
HVA ER OPPVEKSTREFORMEN/BARNEVERNENSREFORMEN?	7
<i>Barnevernstjenesten sin rolle og oppgaver i oppvekstreformen</i>	<i>8</i>
KOMMUNENS ANSVAR OG PLIKT TIL FOREBYGGING	9
<i>Tidlig innsats og veiledning av foreldre/foresatte.....</i>	<i>10</i>
<i>Finansiering av forebyggende tiltak</i>	<i>10</i>
<i>Økonomiske perspektiver på forebygging og tidlig innsats.....</i>	<i>10</i>
FREMTIDSBILDE OG FOLKEHELSEUTFORDRINGER.....	11
<i>Ungdata 2021 (ungdomstrinnet)</i>	<i>11</i>
<i>Psykiske lidelser og levevaner.....</i>	<i>11</i>
<i>Mobbing og utenforskap</i>	<i>11</i>
<i>Barn som pårørende</i>	<i>12</i>
<i>Inkludering, likeverd og mangfold</i>	<i>12</i>
<i>Radikalisering</i>	<i>12</i>
<i>Lavinntektsfamilier</i>	<i>13</i>
STRATEGI	13
<i>Livsmestring</i>	<i>13</i>
1. På fanget	13
2. På scenen.....	13
3. Ute i naturen	13
<i>Satsingsområder.....</i>	<i>14</i>
ANSVAR FOR BARN OG UNGE I LESJA KOMMUNE.....	14
TVERRFAGLIGE SAMARBEIDSARENAER INTERNT	18

REGIONALT SAMARBEID.....	19
<i>6k- samarbeid.....</i>	<i>19</i>
<i>Helsefelleskap Innlandet.....</i>	<i>19</i>
EKSTERNE SAMARBEIDSPARTNERE	19
<i>Frivillige organisasjoner</i>	<i>19</i>
<i>Familievernkontoret på Otta</i>	<i>19</i>
<i>Tannhelsetjenesten</i>	<i>19</i>
<i>Innlandet politidistrikt</i>	<i>19</i>
<i>Spesialisthelsetjenesten</i>	<i>20</i>
<i>Gudbrandsdal krisesenter.....</i>	<i>20</i>
HANDLINGSDEL	20
<i>BARN 0–1 ÅR. HOVEDANSVAR HELSESTASJONEN.....</i>	<i>20</i>
<i>BARN 1–6 ÅR. HOVEDANSVAR HELSESTASJONEN OG BARNEHAGENE.....</i>	<i>22</i>
<i>SKOLESTART. HOVEDANSVAR HELSESTASJONEN, BARNEHAGENE OG SKOLENE.....</i>	<i>23</i>
<i>FOREBYGGENDE ARBEID I GRUNNSKOLEN</i>	<i>24</i>
<i>BYGGENDE TILTAK</i>	<i>25</i>
<i>ORIENTERING – POLITISK NIVÅ</i>	<i>26</i>
Vedlegg: Strategiplan – oppvekstreformen	27
LOVGRUNNLAG	30
ANDRE KOMMUNALE PLANER – LESJA KOMMUNE.....	30
REGIONALE PLANER/STRATEGIER	31
EKSTERNE STYRINGSdokument	31

BAKGRUNN

Lesja kommune har siden 2008 jobbet ut fra en tverrfaglig oppvekstmodell der både tidlig innsats, forebygging og ulike hjelpetiltak til barn og unge har blitt satt i system. Modellen har i praksis gjennom snart 15 år vist seg å være velfungerende og vi har også styrket samarbeid på tvers og utviklet tjenester til barn og unge med innføring av tverrfaglig oppvekstmodell.

Forskning viser hva som er viktig for barn og unge som vokser opp, og hva som gjør at det går bra med noen og mindre bra med andre. Barn og unges læring og utvikling avhenger av forholdet mellom risikofaktorer og beskyttende faktorer i oppveksten.

På nasjonalt nivå er det økt satsing på forebygging av utenforskap og sosiale ulikheter der også mangfold, likeverd og inkludering er helt sentralt.

Statistisk sett vokser 1 av 5 barn opp i familier med lav inntekt (jf. SSB om barnefattigdom). Disse barna er sårbare med tanke på deltaking og inkludering.

Med bakgrunn i dette bør barne- og ungdomsarbeid i størst mulig grad dreie seg om å etablere eller legge til rette for inkludering og beskyttende faktorer på ulike oppvekstarenaer for å sikre et helhetlig oppvekstmiljø.

Beskyttende faktorer i barnehage og skule er oppleving av mestring, positive relasjoner til andre barn, god relasjon til minst en voksen, og positive skoleerfaringer.

På den andre siden må det også være et godt fungerende tjenesteapparat som kan sikre barn og unge med spesielle behov og problem, riktig hjelp til rett tid. Fordi en del problemer rundt barn og unge ofte er samansette og komplekse, vil de ofte ha behov for tiltak og tjenester fra flere instanser og tjenestenivå. I planen vil vi styrke "laget rundt barn og unge" for å sikre et godt, inkluderende og trygt oppvekstmiljø for alle, samtidig som de som har behov for ulike tjenester og støttetiltak skal sikres rett hjelp til rett tid.

At barn og unge skal få tilbud av høy kvalitet, bør være et ufravikelig krav. Derfor må forebyggende tiltak bygge på kunnskap. Regjeringa legger vekt på å stimulere metodeutvikling og forskning som kan føre til at det arbeidet som blir gjort, faktisk fungerer og kommer barn og unge til gode.

Tidlig intervensjon, som innebærer at utfordringer blir grepet fatt i så tidlig som mulig, er et viktig prinsipp for god forebygging. Et lokalsamfunn som spiller på lag og et godt faglig fundament, er grunnleggende for å lykkes i det forebyggende/byggende barne- og ungdomsarbeidet. Gode fellesarenaer og fellesskapsløsninger er en forutsetning for å sikre barn og unge god omsorg og gode utviklingsvilkår. Derfor er det også viktig å se oppvekstreformen som en samfunnsreform.

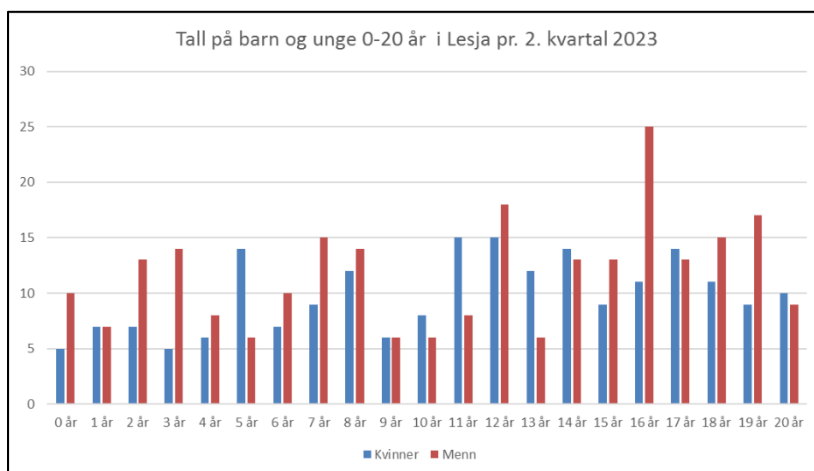
Oppvekstvilkårene til barn og unge blir i stor grad fastsatt ut fra kommunale vedtak og gjennom kommunale tilbud og tjenester. Forebyggende virksomhet og samarbeid er nedfelt i en rekke lover og regelverk. Forebyggende barne- og ungdomsarbeid er først og fremst et kommunalt ansvar. For å sikre at dette arbeidet får nødvendig status og prioritet, må arbeidet forankres på øverste politiske og administrative nivå, samt i alle tjenesteledd og -nivå.

En sentral forutsetning for å lykkes er derfor et godt og forutsigbart tverrfaglig og tverretattlig samarbeid, og økonomiske rammer som gir nødvendig handlingsrom og mulighet for utvikling i tjenestene. Overordnet kommunal planlegging må sikre og legge til rette for gode og trygge lokalsamfunn der folk lever og bor.

MÅLGRUPPE

Aldersgruppe fra 0–20 år. Målgruppe er også kommende foreldre, foreldre/foresatte og familie/nettverk.

I Lesja kommune bor det 452 barn og unge i aldersgruppa 0–20 år (SSB 2023).

Kilde: SSB pr. 2023

Lesja kommune har på lik linje med andre kommuner, utfordringer med utsatte barn og unge, og kommunen må ha ressurser og tjenester til å ivareta alle barn og unge som vokser opp, uansett livssituasjon og sosial bakgrunn. Vi må i tillegg ha gode system og verktøy til å fange opp den prosentdelen av barn/unge – og deres familier - som har behov for hjelp og ulike støttetiltak. Dette også for å forebygge utenforskap og sosiale skilnader.

- Barn og unge med noe behov for enkle og/eller kortvarige støttetiltak
- "Gråsonerbarn" – med ulike risikofaktorer som kan disponere for problemutvikling.
- Barn og unge med klare behov for assistanse, tilrettelegging eller støttetiltak.

Det bemerkes at overordnede universelle helsefremmende tiltak er vel så viktig for å kunne bidra til å redusere tallet på barn og unge i risiko.

MÅLSETTING

Planen er en videreføring av tidligere handlingsplaner for tverrfaglig oppvekstmodell og en operasjonalisering av flere delmål i kommuneplanens samfunnsdel 2007–2020:

«Lesja må ta vare på og legge til rette for gode og engasjerende oppvekstmiljø slik at vår ungdom kan være godt rustet til videre utdanning og arbeidsliv. Kommunen skal legge til rette for at de får fritidstilbud som er positive og som bygger opp og skaper god tilhørighet til egen bygd. Videre skal kommunen sikre helse- og sosiale tjenester av høy kvalitet og legge til rette for et lokalt forankret folkehelsearbeid som dreier seg om deltakelse, mestring og kontroll over egen situasjon» (S.18 og 19).

Viktige delmål er:

- Legge til rette for at barn og unge i Lesja skal få en trygg og god oppvekst der mestring, språk, voksenkontakt, nettverk, inkludering og sosialisering er sentrale gjennomgangstema.
- Bidra til utjevning av sosiale ulikheter ved å gi barn med ulik sosioøkonomisk bakgrunn likeverdige tilbød og muligheter til deltakelse og mestring i barnehage, skole og fritid.
- Samordne tjenester og tiltak for barn og unge – synliggjøre ansvarsfordeling på tvers av sektorer og bedre tilgangen til ulike tjenesteområde.
- Sikre barn og unge riktig hjelp til rett tid gjennom koordinerte tjenester og et tverrfaglig ressursforum.
- Styrke laget rundt barn og unge, og sette helsefremmende og forebyggende tiltak i system
- Sikre et godt tjenestetilbud og oppfølging i ulike livsfaser fra før fødsel til voksen.
- Legge til rette for god helse og gode levevaner, bredde i kultur- og aktivitetstilbud.
- Satse på gode oppvekstmiljø, lokalsamfunn og sosiale møteplasser for barn og ungdom i nærmiljøet.
- Styrke inkluderende praksis og forebygge mobbing, krenking og utenforskap.

Planen skal beskrive og synliggjøre det tverrsektorielle forebyggende arbeidet rettet mot barn og unge i en tidslinje fra før fødsel til ung voksen.

Den skal videre bidra til å sikre likeverdige, forutsigbare og samordna tjenester for sårbare barn, unge og deres familier. Planen tydeliggjør målet for det forebyggende arbeidet og hvordan det er organisert. Planen hjelper oss i arbeidet med å være oppmerksomme på utfordringene vi har, og hva vi må sette søkelys på i framtiden når det gjelder til forebygging og tidlig oppdagelse av barn og unge i risiko.

HVA ER OPPVEKSTREFORMEN/BARNEVERNREFORMEN?

"Barnevernsreformen trådte i kraft 1.1.2022. Den flytter mer ansvar til kommunene på barnevernsområdet. Reformen skal bidra til å styrke det forebyggende arbeidet og tidlig innsats.. Målene i reformen blir kun oppnådd gjennom endringer i hele oppvekstsektoren. Derfor blir barnevernsreformen i tillegg omtalt som en oppvekstreform." (kilde, bufdir.no)

Målene med reformen er:

- Kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging.
- Hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov.
- Rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt.
- Ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv.
- Større kommunalt ansvar for barnevernet

Et av målene med reformen er at kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging i hele oppvekstsektoren. Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov, er først og fremst en investering i innbyggernes velferd, men må også ses på som en investering som kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere.

Med oppvekstreformen har kommunene fått et helhetlig økonomisk ansvar for ordinære fosterhjem. Egenandeler for statlige barnevernstiltak som akuttiltak og institusjoner har økt kraftig, mens egenandelen for spesialiserte hjelpetiltak er redusert.

Kommunene har også fått et økt faglig ansvar, blant annet gjennom et helhetlig ansvar for oppfølging og veiledning av fosterhjem.

Formålet med endringene er at de samlet sett skal gi et bedre barnevern, slik at flest mulig barn kan få tilpasset hjelp innenfor de ressursene barnevernet og resten av kommunen til enhver tid disponerer. Endringene vil også gi kommunene sterkere insentiver til å jobbe forebyggende. Økt økonomisk ansvar blir kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet.

Barnevernsreformen gir en fortsatt tydelig statlig andrelinjetjeneste. Gjennom oppgaveansvar på spesialisert nivå skal det statlige barnevernet utfylle det kommunale nivået i barnevernet

Barnevernstjenesten sin rolle og oppgaver i oppvekstreformen

Barnevernstjenestens hovedoppgave er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp til rett tid, jf. barnevernloven § 1-1.

Hensynet til barnets beste er grunnleggende for barnevernets arbeid. Barnevernet skal ivareta barnas beste når foreldre og andre omsorgspersoner av ulike grunner ikke klarer å gi tilstrekkelig omsorg. Det betyr ikke at det alltid er barnevernet som skal stå for tiltakene som iverksettes. Sett fra barnas og familienes side er riktig tiltak viktigere enn hvem i kommunen som gir tiltaket. Ny barnevernlov setter barnevernets arbeid inn i et bredere perspektiv, og understreker at samarbeid på tvers mellom profesjoner og tjenester er avgjørende for å komme tidlig inn med hjelp som virker. Barnevernet skal fortsatt håndtere de tyngste og alvorlige sakene, men det forebyggende arbeidet skal nå skje i - og i samarbeid med andre tjenester. Det er et større kommunalt ansvar, som har som mål å gi bedre sammenheng mellom ulike tjenester og et bedre tilpasset tjenestetilbud til barn i barnevernet. Dette stiller krav til ledelse i barnevernet, til kommunens styring av barnevernet og til det samlede familiestøttende arbeidet som skal utøves av samarbeidende tjenester og lokalsamfunn.

Tallene på bekymringsmeldinger til Lesja-Dovre barneverntjeneste har variert noe i tidsperioden 2018-2023 og var på det laveste første halvår 2022. Fra høsten 2022 har antall bekymringsmeldinger på nytt økt kraftig. Barnevernet har mottatt hele 16 bekymringsmeldinger første halvår 2023.

Barnevernet opplever en økning i saker som omhandler vold og foreldrekonflikter. Vi samarbeider mye og godt med politiet i flere av sakene som omhandler vold.

Antall fosterhjemsplasserte barn og barn på institusjon, kan ikke oppgis grunnet lave tall som blir for gjennomslippt i en liten kommune av hensyn til taushetsplikten.

For å imøtekomme kravene i oppvekstreformen, har barneverntjenesten omgjort en hel stilling fra saksbehandler til tiltaksperson fra mars 2023. Tiltakspersonen har bred kompetanse og erfaring innen foreldreveiledning og settes inn så tidlig som mulig for å hjelpe foreldrene i hjemmet. Målet er å redusere antall saker som må undersøkes av barnevernet. Barn og foreldre skal få hjelp så tidlig at vi unngår skjevutvikling og økning i fosterhjemsplasseringer.

KOMMUNENS ANSVAR OG PLIKT TIL FOREBYGGING

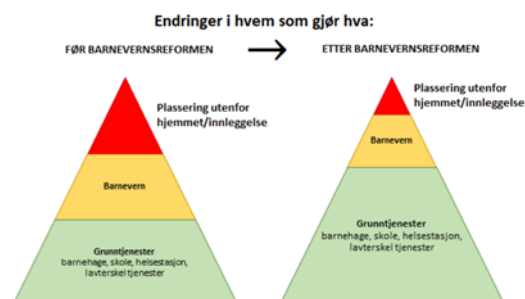
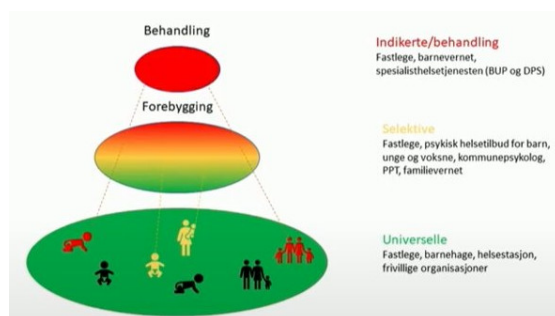
Barnehage, skole og skolefritidsordning er barns viktigste hverdagsarena utenfor hjemmet og skal sikre alle barn og unge mulighet til utvikling, mestring, læring og trivsel. Disse arenaene, sammen med blant annet organiserte fritidsaktiviteter, er viktige både for å forebygge omsorgssvikt og adferdsvansker og for å oppdage de første tegn til bekymring for barns omsorgssituasjon. Både barnehageloven og opplæringsloven har som formål å styrke læring og utvikling hos barn og unge.

Ikke alle typer forebygging som kommunen har ansvar for, er regulert av barnevernsloven. Helselovgivningen stiller klare krav til helsefremmende og forebyggende arbeid, og folkehelseloven stiller et overordnet krav til det forebyggende arbeidet i kommunen. Det betyr at kommunens folkehelseutfordringer og folkehelseperspektivet skal innarbeides i kommunens strategier og planer. Kravene i folkehelseloven må også ses i sammenheng med plan- og bygningsloven der målet er å legge til rette for gode og trygge lokalsamfunn, inkludering, likeverd og forebygge sosial ulikhet.

Forebyggende tiltak kan dekke flere formål samtidig – for eksempel kan et tiltak for å fremme psykisk helse både forebygge omsorgssvikt og ivareta folkehelsen, og styrke barnets trygghet i barnehage eller skole.

Kommunene har og skal utvikle et bredt spekter av virkemidler i det forebyggende arbeidet gjennom sine tiltak og tjenester.

Det kommunale ansvaret for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker omfatter generelle forebyggende tiltak, tiltak rettet mot alle barn (universell forebygging) eller tiltak som er rettet mot bestemte grupper med forhøyet risiko (selektiv forebygging). Videre forebyggende tiltak rettet mot enkeltindivider der risiko eller problem er kjent (indikert forebygging)

Tidlig innsats og veiledning av foreldre/foresatte

Målet med veiledning er å komme inn så tidlig at barns skjevutvikling unngås. Alle kan søke om veiledning; både helsestasjon, skole, barnehage, PPT og foreldre. Veileder benytter ulike metoder, men først og fremst handler det om å sette seg ned og finne ut hva foresatte trenger hjelp til, for at de selv kan hjelpe barnet sitt. Foresatte er barns viktigste rollemodell og læremester. Alt foresatte lærer barn, vil de ta med ut på andre arenaer. I veiledningen både prater og øver vi.

Finansiering av forebyggende tiltak

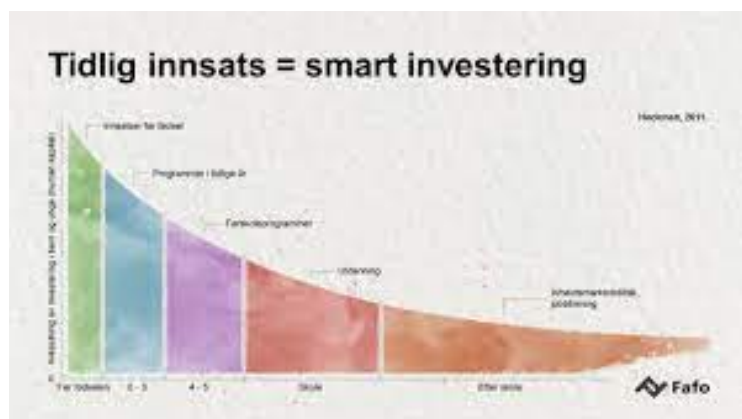
Noen av dagens forebyggende tiltak i Lesja er bygd opp og drives med prosjektmidler fra både Helsedirektoratet, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Utdanningsdirektoratet og Statsforvalteren. Noen av disse midlene må søkes om årlig. Om disse avslutter støtten med prosjektmidler blir det en utfordring for kommunen å opprettholde og videreføre gode forebyggende tiltakene som er satt i verk. Det må derfor være et overordnet mål at gode tiltak som igangsettes som prosjekt må fases inn i linjetjenestene for å sikre forutsigbarhet for brukere. Viktig at nye og nødvendige forebyggende tiltak innarbeides i de årlige driftsbudsjettene og i langsiktig planlegging.

Flere prosjekter i Lesja som Cos-p, Tibir, barn- og ungdomskontakt m. flere er etter prosjektslutt fasert inn i linjetjenestene.

Økonomiske perspektiver på forebygging og tidlig innsats

Tidlig innsats, med tiltak som er godt tilpasset barnas og familienes behov, er først og fremst forebygging av utvikling av vansker for barn og familier, men må også ses på som en investering som kan spare kommunen for mer inngripende og kostbare tiltak senere.

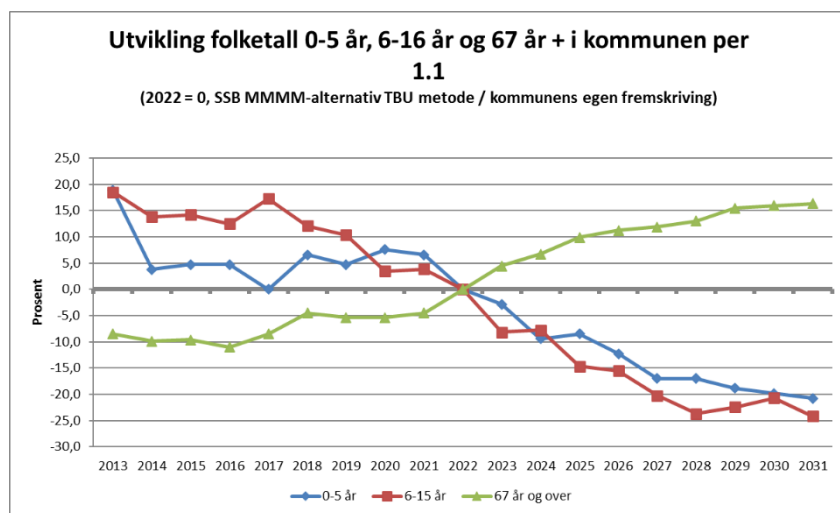
Ved siden av de opplagte helsemessige fordelene for det enkelte mennesket og miljøet rundt, er det store økonomiske fordeler for samfunnet ved tidlig innsats. En modell utarbeidet av nobelprisvinner i økonomi i 2000, James Heckman, viser hvordan samfunnet får mer utbytte av pengene som investeres i befolkningen jo tidligere i livsløpet det skjer. For hver krone som investeres i alderen 0-5 år får samfunnet 13 % utbytte. Arne Holte (norsk psykolog, professor emeritus i helsepsykologi, og tidligere assisterende direktør i Folkehelseinstituttet), presiserer at de viktigste arenaene for forebygging er under graviditet, i familien, barnehagen og skolen.

James Hackmans beregning om hvilken alder som gir mest effekt for å arbeide forebyggende.

FREMTIDSBILDE OG FOLKEHELSEUTFORDRINGER

Negativ befolkningsutvikling, nedgang i fødselstall og små årskull med snitt på 14,6 fødte pr. år fra 2018 (SSB 2023). Siden 2017 har det blitt 43 færre barn og unge i Lesja.

Lesja er en langstrakt bygd med spredt bosetning, noe som innebærer færre sosiale møteplasser og lang reisevei til ulike tjeneste- og fritidstilbud. Lange avstander og dårlige kollektivtilbud i Lesja kan bidra til mindre sosial aktivitet både blant unge og eldre.

Ungdata 2021 (ungdomstrinnet)

De fleste unge opplever å trives svært godt og opplever lokal tilhørighet i Lesja. De fleste har venner og nettverk, samt deltar på ulike fritidsaktiviteter. Noen opplever likevel å ikke trives og har det ikke bra i Lesja. Årsaker her kan være utfordringer hjemme, på skolen og fritid. Likevel viser også ungdata at barn og unge blir rammet av stress, psykiske plager, utenforskap og atferdsvansker. De ungene som er dårligst integrert på skole og på fritidsarenaen, er mer disponert for utvikling av depresjon, ensomhet og psykiske plager. Regelmessig bruk av reseptfrie smertestillende medikament øker – spesielt hos jenter. En fjerdedel opplyser en eller flere ganger har vært alkoholpåvirket og noen få opplyser å ha prøvd narkotiske stoff. På nasjonalt nivå er det en økende tendens med flere yngre rusavhengige.

Psykiske lidelser og levevaner

Helsestasjon- og skolehelsetjenesten arbeider forebyggende med å påvirke barn og unges psykiske helse og levevaner gjennom holdningsskapende arbeid, undervisning, tilstedeværelse og individuelle/gruppe samtaler. Ved behov har helsestasjon- og skolehelsetjenesten ulike verktøy til bruk ved behandling av lettere psykiske plager, slik som angst/stress, samt det være seg utfordringer med søvn, trivsel, vennskap, følelsesregulering, vekt, fysisk aktivitet, kosthold mm.

Mobbing og utenforskap

Bruk av teknologi og stadig nye digitale sosiale medium for kommunikasjon og deling av opplevelser, gir både nye muligheter og utfordringer som vi må ta med oss videre.

Forebygging av mobbing, trakassering og utenforskap er et sentralt tema og et viktig satsingsområde i Lesja. Det er ikke registrert høye tall for mobbing i Lesja, men det er alvorlig nok for de det gjelder. Mobbing får alvorlige konsekvenser både for enkeltindividet, familie og hele læringsmiljøet. Barn og

unge som blir utsatt for mobbing, kan få langvarige skader for eksempel i form av psykiske plager som angst og depresjon, samt redusert livskvalitet og reduserte muligheter senere i livet. I omsorg for alle barn skal skolen og barnehagen bidra til at barn og unge utvikler respekt for andre, sosiale evner og empati. De må motarbeide negativ adferd overfor andre og hindre at enkelthendelser utvikler seg til mobbing.

Barn som pårørende

Kommunen har en lovpålagt plikt til å ivareta barn som pårørende. Når alvorlig sykdom rammer en i familien er barna utsatt. Hvis barn som er pårørende ikke blir ivaretatt og møtt med innsikt og forståelse av voksne eller av hjelpeapparatet, kan situasjonen ha negativ innvirkning på hverdagen i barnehage eller skole, sosialt liv og barnets utvikling og helse. Helsestasjon- og skolehelsetjenesten i Lesja skal:

- Fange opp barn som pårørende med behov for oppfølging fra hjelpeapparatet
- Gi råd til foreldre og støtte til barn som pårørende
- Gi råd til barnehage og skole
- Vurdere om det er behov for mer omfattende hjelpetiltak, og henvise til riktig instans
- Samarbeide med skolen om tiltak

Ved individuell plan og plangruppe (også kalt ansvarsgruppe) for den voksne pasienten som har barn, er det viktig å se tjenesten i et familieperspektiv. Det kan det være hensiktsmessig at en bestemt person i ansvarsgruppen ivaretar barneperspektivet. Barnekoordinator ligger i Lesja kommune under Helsestasjonstjenesten.

Inkludering, likeverd og mangfold.

Selv om mange barn og unge har det bra i Lesja, er det også barn og unge som av ulike grunner ikke opplever å ha det bra. Alle barn og unge skal oppleve at de er inkludert og har en naturlig plass i fellesskapet. De skal føle seg trygge og erfare at de er betydningsfulle.

Inkludering betyr å delta på like vilkår i sosiale felleskap, ha like muligheter for å lykkes, og reell innflytelse på felleskapets regler og hvordan samfunnet virker. Likeverd handler om at alle mennesker har lik verdi. Mangfold handler om retten til møte andre mennesker som den man er, uten å møte diskriminering. Vi har blant annet flerkulturelt mangfold, funksjonsmangfold og kjønns- og seksualitetsmangfold.

Kjønnsidentitet har gjennom de siste årene fått økt oppmerksomhet. Viktig med tidlig innsats og trygghet der barn og ungdom opplever usikkerhet rundt egen kjønnsidentitet. I samtaler med trygge voksne, kan ungdom få råd og veiledning om hvordan de kan bli tryggere i sin identitet og kropp, og om hvordan de kan trygges på å være den de er og kan leve livet sitt som de selv vil.

Lesja kommune har gjennom flere år også tatt imot flyknitter – fortrinnsvis mødre med barn. Dette forutsetter inkludering i praksis der kommune tilrettelegger og tilpasser tjenestetilbud, samt bistår med inkludering i lokalsamfunnet.

Radikalisering

På 1990-tallet var det norske trusselbildet relativt oversiktlig med små ekstremistiske miljøer. I Norge i dag er disse miljøene mer komplekse. Det er særlig tre utfordringer som gjør det krevende å forebygge og motvirke radikalisering til voldelig ekstremisme. Det gjelder økende bruk av internett og sosiale medium, samt internasjonale forhold og økt polarisering mellom ulike grupperinger. Regionen (6k) har utarbeidet "Handlingsplan for forebygging og håndtering av hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme for 2017-2020"

Lavinntektsfamilier

I Lesja er andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet. Å vokse opp i fattigdom påvirker hverdagen til barn og unge. Jo høyere sosioøkonomisk status familien har, jo bedre er livssituasjonen for barna. Problemene øker jo dårligere økonomiske og sosiale ressurser familien har.

STRATEGI

Livsmestring - arenaer for mestring og identitet, både hjemme, på fritid og i skole/barnehage.

I Lesja skal hvert barn ha en arena der de opplever mestring. Barnehage og skole er viktige arenaer, men det kan og være innen idrett, friluftsliv, kultur, teater og kunst/håndverk. Opplevelse av mestring styrker selvbildet og egen identitet. Mestring i samhandling med andre gir også tilhørighet i sosialt fellesskap og sosial trygghet. Det handler om barn og unges egenverd og integritet. Det å bli sett, bli hørt og bli inkludert og respektert for den man er.

1. På fanget

Det er viktig med nær og varm voksenkontakt i hele oppveksten. Alle barn skal ha et fang å sitte på og voksne som er til stede gjennom dialog og samspill. I overført betydning signaliserer dette å gi barna trygghet, nærhet og trivsel. Dette handler om å gi barn og unge oppmerksomhet og tid i hverdagen for å skape kontakt og gode relasjoner.

2. På scenen

Alle barn og unge skal bli sett og må få mulighet til stadig å mestre. Det er viktig å legge til rette slik at barna kan få mestre på ulike arenaer, og ikke minst finne "sin" arena for mestring. Dette innebærer at vi må ha et bredt tilbud med allsidige aktiviteter som barn og unge kan være med på, samtidig som aktivitetene må være inkluderende og tilgjengelige.

Det skal legges til rette for at alle skal få mulighet til å bli sett, få positiv oppmerksomhet eller "stå på ei scene". Det kan være å delta på sommeravslutningen, på den store scenen med sang, spill og teater framfor publikum, på idrettsbanen eller skaterampa. Alle har behov for å bli sett og få positive tilbakemeldinger. Dette styrker både selvbildet og identiteten.

3. Ute i naturen

I Lesja er det tilrettelagt for at store deler av opplevelsene til barn og unge kan skje ute hele året. Barnehagene og skolene i Lesja kommune har stort fokus på å bruke naturen aktivt. Det skal være rom for fysisk aktivitet, samhandling, opplevelser og nærhet til natur.

Det må legges til trette for både konkurranseprega aktiviteter og generelle aktiviteter uten krav om prestasjoner eller konkurranse. Det må være rom for aktiviteter med lav terskel slik at barn kan drive med aktivitet på individuelt nivå ut fra egne interesser, ressurser og forutsetninger.

Det er viktig at alle får mulighet til å oppleve mestring og glede ved å velge "sine" aktiviteter og "sin" måte å være i aktivitet og oppleve naturen på. Ved å gi barna gode opplevelser rundt aktivitet og friluftsliv, er det mer sannsynlig at de vil fortsette med slike aktiviteter senere i livet. I Lesja skal det være kort vei til de gode opplevelsene.

Satsingsområder

- Barnets beste, familieperspektiv, livsperspektiv
- Foresatte og støtte til foresatte
- Den voksnes rolle i barnehage og skole
- Lek og læring
- Nettverksbygging
- Medvirkning
- Styrke og utvikle det gode tverrfaglige og tverrsektorielle samarbeidet

ANSVAR FOR BARN OG UNGE I LESJA KOMMUNE.

Laget rundt barn og unge i Lesja skal bidra til et trygt, helhetlig og likeverdig oppvekstmiljø.

Her følger en oppsummering av ansvar og hovedoppgaver til valgte organer og de enkelte tjenester og tilbud i Lesja kommune. Foreldre/foresatte har foreldreansvaret for sine barn og unge, og foreldre/foresatte er den viktigste ressursen for sine barn. Lesja kommune skal bistå foreldre, bidra og legge til rette for at deres barn får gode og trygge liv.

Informasjon om tjenestene er tilgjengelig fra www.lesja.kommune.no

Tjeneste	Beskrivelse
Fastlege	Alle innbyggere har rett til fastlege. Lesja kommune har 3 fastleger og 1 LIS1-lege. Fastlegen er viktig og en trygghet for barn, unge og deres familier. Fastlegen er også en viktig samarbeidspartner for barn og familier i risiko, og kan også ha en viktig rolle i oppdagelse av omsorgssvikt. Legekontoret er på Lesja helsehus.
Helsestasjon	Helsestasjonen er en lovpålagt tjeneste og er lokalisert i Lesja helsehus. Helsestasjonen er et gratis tilbud til barn, unge (0-20 år) og deres familier. Helsestasjonen følger opp barnets helse, med fokus på barnets fysiske, psykiske og sosiale utvikling. De gir råd og veiledning, og kaller barnet inn til helsekonsultasjoner – også i samarbeid med lege og fysioterapeut. Helsestasjonen ønsker å være en støtte for foreldre, gjøre dem trygge i foreldrerollen og bidra til at barn får en trygg og god oppvekst. Lesja har helsestasjon for ungdom
Skolehelsetjenesten	Skolehelsetjenesten er en del av helsestasjonen og et helsetilbud på skolen for barn og ungdom. Tjenesten tilbys på Lesja og Lesjaskog skule flere dager pr. uke. Formålet til skolehelsetjenesten er, i samarbeid med skolen, å fremme elevenes helse, trivsel og læring. De skal også bidra til mestring av hverdagsutfordringer og øke deres helsekompetanse. Skolehelsetjenesten samarbeider med skole og fastlege, og gir også veiledning og foreldrestøtte. Samarbeider også med fysioterapeut, PPT, barnevern og BUP.

Spesialsykepleier	Spesialsykepleier innen psykisk helsearbeid samarbeider med helsesykepleiere i skolehelsetjenesten 1. – 10. trinn. Spesialsykepleier arbeider forebyggende gjennom undervisning og individ eller gruppesamtaler med elever, samt gjennom deltakelse/framlegg på enkelte foreldremøter. Spesialsykepleier behandler lettere psykiske plager og samarbeider med foreldre og eventuelt hjelpeapparat rundt barn med behov for hjelp fra ulike tjenester
Jordmor	Jordmortjenesten er en del av helsestasjonen, og skal bidra til en god og trygg svangerskapsomsorg for alle gravide. Jordmorvakta med følgetjeneste er lokalisert på NGLMS
Psykisk helsetjeneste	Tjenesten følger primært opp voksne over 18 år med psykiske plager og lidelser – eller som står i risiko for å utvikle dette. Tjenesten bidrar som rådgivere inn i helsestasjonsarbeid og skolehelsetjeneste. Psykisk helsetjeneste har kontor på Lesja helsehus.
Kommunepsykolog	Kommunepsykologen vil foreløpig ikke tilby kliniske tjenester, men heller bidra til å styrke og utvikle kommunene sine helsetjenester hovedsakelig på systemnivå. Kommunepsykologen vil bidra til fag- og tjenesteutvikling gjennom veiledning av tjenesteytere og slik styrke kompetansen til behandlingsapparatene i kommunene. Videre vil kommunepsykologen bidra til tjeneste- og kompetanseutvikling gjennom kursplanlegging, samt koordinering av gruppearbeid.
Fysioterapi	Fysioterapitjenesten arbeider forebyggende, helsestasjon og følger opp barn i barnehage og skole med motorisk utvikling for å redusere risiko for funksjonsnedsettelser og utfordringer hos barn og unge. Samtidig arbeides det også med spesifikke tiltak inn mot barn og unge som står i fare for å utvikle og/eller allerede har utviklet slike funksjonsnedsettelser og utfordringer. Fysioterapeutene har hovedkontor på Helsehuset på Lesja og utekontor på Lesjaskog.
Ergoterapi	Ergoterapi skal bidra til deltakelse i aktiviteter og mestring av hverdagen. Innbyggere som trenger opptrening og tilrettelegging i hjem, på skole eller arbeidsplass kan få bistand gjennom ergoterapitjenesten. Ergoterapeuten har kontor på Lesja helsehus
Miljøarbeidertjenesten	Miljøarbeidertjenesten skal – gjennom målrettet miljøarbeid - bidra til god livskvalitet, mestring og trygghet for innbyggere i alle aldre med kognitive utfordringer, psykisk utviklingshemming eller autismespekterforstyrrelser. Miljøarbeidertjenesten er lokalisert på Skoglund, Lesjaskog.
Barnekoordinator	Barnekoordinator skal bistå / hjelpe familier som har eller venter barn med alvorlig sykdom, skade eller nedsatt funksjonsevne, og som har behov for langvarige og sammensatte eller koordinerte helse- og omsorgstjenester og andre velferdstjenester. Barnekoordinator har ansvar for kommunens utvikling av det tverrfaglige samarbeidet for å styrke oppvekstmiljøet for det enkelte barn /unge. Barnekoordinator er lagt til helsestasjonen.
Tildeling	Tildelingsenheten fatter enkeltvedtak om kommunale helse- omsorgs- og rehabiliteringstjenester, og har tett samarbeid med tjenestene. Dette gjelder fortrinnsvis ved avgjørelser om helsetjenester i hjemmet, avlastningstilbud, støttekontakt, plass i institusjon, pårørendestøtte og

	brukerstyrt personlig assistanse. Det fattes bare enkeltvedtak dersom tjenesten er forventet å vare mer enn 14 dager. For avgjørelser som krever enkeltvedtak stiller loven konkrete krav til saksbehandlingen. Tildelingskontoret er lokalisert på Lesja helsehus
Psykososialt kriseteam	Det er etablert et psykososialt kriseteam i kommunen som skal bistå ved brå og uforutsette hendelser der det ordinære tjenesteapparatet ikke strekker til. Teamet skal blant annet gi psykososial støtte og omsorg ved kriser, ulykker og katastrofer. Kriseteamet trer i kraft i henhold til rutiner beskrevet i plan og prosedyrer for psykososial oppfølging ved kriser, katastrofer og ulykker.
Familieveileder	Målet med foreldreveiledning er å komme inn så tidlig at barns skjevutvikling unngås. Alle kan søke om foreldreveiledning; både helsestasjon, skole, barnehage, PPT og foreldre. Familieveileder har metoder som hun kan bruke, men først og fremst handler det om å sette seg ned og finne ut hva foreldrene trenger hjelp til, for at de selv kan hjelpe barnet sitt. Tilbys via barneverntjenesten og helsestasjon.
Skoler	Alle barn og unge har rett til et læringsmiljø uten krenking og mobbing. Skolen skal arbeide for å skape et inkluderende lærings- og oppvekstmiljø. Den enkelte elev skal oppleve å bli sett og å få positive tilbakemeldinger – hver dag. Fokus på daglig mestring både faglig og sosialt. Medvirkning gjennom elevråd, ungdomsråd og ulike verv. Skolene har egne program for byggende og holdningsskapende arbeid med fokus på tobakk, rusmidler, trafiksikkerhet.
Barnehager	Barnehagene skal arbeide for å skape et inkluderende læringsmiljø. Barna skal oppleve mestring gjennom lek, sosialt samspill og hverdagsaktiviteter. Barnehagen skal legge til rette for at barna skal bli den beste utgave av seg selv.
SFO (Skolefritidsordning)	SFO skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna, og gi omsorg og tilsyn. Skolefritidsordningen skal være noe annet enn skole og barnehage, og den er ikke en del av skolen. Rammeplanen presiserer regelverket og hva som er verdigrunnlaget for SFO, og den beskriver innhold og arbeidsmåter i SFO.
Barne- og ungdomskontakt	Jobber med forebyggende miljøarbeid på skolene i Lesja og skal være en kontaktperson som barn, foresatte og ansatte skal kunne vende seg til for å få hjelp til å løse utfordringer i elevmiljøet på skolene. Medvirker til at stemmen til barn og unge blir hørt i planlegging og at det er dialog mellom de voksne politikerne og ungdomsrådet i Lesja. Det skjer gjennom sekretærrolla i Lesja ungdomsråd og som representant for barn og unge i plansaker.
Flyktningetjeneste	Bosettingskommunen er ansvarlig for både bosetting og opplæring av voksne flyktninger i norsk og samfunnskunnskap gjennom introduksjonsprogrammet. I tillegg har kommunene et ansvar for å legge til rette for at flyktningene får tilgang til nødvendige tjenester på områder som helse, utdanning, barnehage og arbeid.
PPT	Veiledningsteam i barnehage og skole. Arbeid med grupper eller barn etter samtykke fra foreldre. Kartlegging og utredning av utfordringer. Videre henvisning til BUP, Statped, kompetansesenter,

	habiliteringsteneste. Gir tjenester over lengre tid: spesialundervisning/ spesialpedagogisk hjelp, ansvarsgruppe, IP. Sakkyndig vurdering
Barnevern	Barnevernstjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Tjenesten skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår. Lesja er vertskommune for Lesja-Dovre barneverntjeneste er lokalisert i Lesja sentrum
Radikaliseringskontakt	Lesja kommunes radikaliseringskontakt får årlig oppdatert informasjon og forskning gjennom fagdager sammen med andre kommuners radikaliseringskontakter og politikontakter Ansvarlige er RROVE som består av SLT Hamar, Ringsaker, Stange, Lillehammer og Løten samt politiets radikaliseringskontakter i Hamar, Gjøvik, Lillehammer og PST Innlandet.
Politikontakt Lesja-Dovre	Lesja og Dovre kommuner har sin egen politikontakt. Hovedoppgaven til politikontakten er å være bindeledd mellom kommunen og politiet i det forebyggende arbeidet. Politikontakten ønsker å arbeide forebyggende rettet mot barn og ungdom, og ser derfor verdien av å ha god kontakt med barnehagene og skolene i kommunene, og skolehelsetjenesten Aktuelle tema: nettvett, rus, seksuelle overgrep, generelle lover og regler (politiets rolle og innblanding) russetida, psykisk helse (samarbeid med helsesykepleier, namsmannen (lån, kreditt, gjeld m.m.)), trafikk (samarbeid med ambulanse og brannvesen).
Lesja ungdomsråd	Lesja ungdomsråd skal blant annet være kommunens rådgiver i ungdomspolitiske spørsmål (høringsorgan), og gi ungdom mulighet til å påvirke i behandling av saker som gjelder barn og unge. Vedtekter for Lesja ungdomsråd var sist revidert i 2021. Lesja ungdomsråd skal være pådriver for å få til aktivitet for ungdom av ungdom
Elevråd ved skolene	Elevrådet skal fremme fellesinteressene til elevene på skolen, og arbeide for å skape godt lærings- og skolemiljø. Elevrådet kan uttale seg i alle saker som gjelder skolen, men de har ikke myndighet til å avgjøre sakene. Elevrådet skal samle inn innspill og forslag fra de andre elevene, gjennom for eksempel klasseråd.. Elevrådet har ansvar for å viderebringe forslag fra elevene om ting som kan bli bedre på skolen, til lærere og ledelse på skolen.
Foreldrearbeidsutvalg (FAU)	Foreldrerådet velger et arbeidsutvalg ved skolene. Foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) er blant de lovbestemte utvalgene som skal bidra til et godt skolemiljø for alle. Hovedoppgaven er å sette samarbeidet mellom hjem og skole i system og gi foreldregruppen reell innflytelse på skolehverdagen.
Foreldreråd	Foreldrerådet består av alle foreldrene på skolen. Foreldrerådet skal jobbe sammen for å skape et godt samarbeid mellom hjem og skole, sørge for at alle elever trives og har en positiv utvikling, og skape kontakt mellom skolen og lokalsamfunnet, det sier opplæringsloven
Samarbeidsutvalg skole/barnehage (SU)	Samarbeidsutvalget skal sikre samarbeidet mellom barnas hjem og barnehagen. I samarbeidsutvalget møtes foreldre, ansatte og styrer for å snakke om saker som påvirker barnehagehverdagen til barna. Utvalget skal være et rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ. Det skal bestå av likt antall foreldre og ansatte. I tillegg kan barnehageeier delta etter eget ønske, men ikke med flere representanter enn foresatte og ansatte.

NAV	NAV skal møte det enkelte mennesket med respekt, bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktivitet. NAV skal bidra til hjelp til selvhjelp med sikte på at den enkelte skal kunne forsørge seg selv og klare seg selv best mulig til daglig. En annen viktig del er å bidra til at utsatte barn og unge, og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud.
Kulturskolen	Mestring gjennom opplæring i og bruk av stemme, kropp og instrument. Gjennom kreativ læring og utfoldelse, får barna i kulturskolen anledning til utvikling av evner og talent innen ulike sjangre. Musikk, sang, rytme og dans er viktige element i barnas utvikling, bevissthet, uttrykksmåte og identitet. Kulturskolen tilbyr og ulike aktiviteter innen kunst og håndverk.
Bibliotek	Biblioteket skal være med å utjevne sosiale og økonomiske ulikheter gjennom å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle. Biblioteket skal være en møteplass, kulturarena og gratis sted for opphold. Biblioteket skal være en uforpliktende arena for barn og unge.
Frivilligsentral	Frivilligsentralen er en naturlig møteplass hvor du kan benytte deg av mange aktiviteter og frivillige. Lesja har frivillighetssentral lokalisert i Lesja sentrum og på Lesjaskog dagsenter. Frivilligsentralen skal bidra til å styrke den frivillige innsatsen, og være et kontaktpunkt mellom de som ønsker å yte eller motta en frivillig innsats i nærmiljøet
Livsløpsutvalg	Politisk fagutvalg som behandler saker innenfor sitt ansvarsområde og som avgir uttalelser i saker som berører utvalgets saksområde der saken skal behandles av formannskap/kommunestyre. Ansvarsområde: • Grunnskole • Voksenopplæring, flykningstjeneste • Barnehage • Bibliotek • Kultur • Fritid • Idrett • Helse- og rehabilitering • Pleie- og omsorg • Miljøarbeid • Folkehelse • Lag og foreninger • Frivillighet

TVERRFAGLIGE SAMARBEIDSARENAER INTERNT

Det går også frem av handlingsdelen fra s. de ulike samarbeidsarenaene mellom tjenester og enheter rettet mot barn, unge og deres familier.

Det er mange faste møter og samarbeid mellom tjenestene helsestasjon, barnevern, fysio/ergoterapi, tannhelsetjenesten, videregående skole mm. Det samarbeides også regionalt på tvers av tjenester og med spesialisthelsetjenesten som BUP og habiliteringstjenesten.

Løsningsforum

Her drøftes tiltak, tjenester, samarbeidsområder og utviklingsarbeid på generelt grunnlag rettet mot barn og unge. Kjernegruppe er helsesykepleier, kommunepsykolog, barne- og ungdomskontakt, rektorer, barnehagestyrere, barnevern, PPT. Andre fagprofesjoner kan kalles inn ved behov. HU-sjef og oppvekstsjef deltar også. Kommunalsjef helse-oppvekst leder løsningsforum.

Ressursteam

Etablere tverrfaglig grupper ved akutte behov. Samarbeid mellom barnevern, helsestasjon, skole eller barnehage. For raskt å kunne drøfte sak og tiltak når en står fast i å hjelpe og trenger tverrfaglig vurdering av hjelpetiltak. Rettet mot familier med barn (0-20 år) med særskilte behov eller psykiske eller fysiske utfordringer. Alle tjenester kan henvise, trenger ikke gå via tildelingskontoret.

Rektor – styremøter

Kommunalsjef for helse- og oppvekst har jevnlige møter med rektorer og barnehagestyrere for drøftinger, situasjonsrapport, utviklingsarbeid, analyser mm.

Tildeling – helse/omsorg

Tildelingskontoret har ukentlige møter med tjenestene helse og omsorg. Helsestasjon, barnekoordinator og andre fagtenester deltar ved vurdering av tjenestebehov til barn, uke og familier med behov for langvarige koordinerte tjenester.

REGIONALT SAMARBEID

6k- samarbeid

Regionale fora i de 6 Nord-Gudbrandsdals kommunene. 6k helse og 6k oppvekst deltar alle kommunalsjefene innen helse og oppvekst. 6k helse og 6k oppvekst har også felles noen møter i året, også sammen med kommunedirektørutvalget i regionen. 6k helse og oppvekst samarbeider på overordnet strategisk nivå også med en felles strategi for oppvekstreformen i regionen. 6k-samarbeidene har fast møteplan gjennom året.

Mange fag og tjenester har også felles samarbeidsmøter i regionen. Dette gjelder både barnevern, helsestasjon, psykisk helse/psykologtjenesten, fysio-/ergoterapi og tildeling.

Helsefelleskap Innlandet

Helseregion Nord-Gudbrandsdal er en del av helsefelleskapet. Samarbeider på overordnet strategisk nivå med Sykehuset innlandet. Her inngår også utviklingsarbeid, samordning av tjenester og tiltak rettet mot barn og unge. Helseregion Nord-Gudbrandsdal består av 6k helse (6 kommunalsjefer), en kommuneoverlege, en brukerrepresentant og en tillitsvalgt. Leder i helseregionen deltar i strategisk samarbeidsutvalg. Fast møteplan gjennom året.

- Helsefelleskapet har eget fagutvalg psykisk helse barn og unge. Jf. mandat, rapport og arbeidsgruppens anbefalinger.

EKSTERNE SAMARBEIDSPARTNERE

Det er mange eksterne samarbeidspartnere som har oppgaver rettet mot barn og unge. I dette vedlegget er bare de samarbeidspartnerne som følger opp barn og unge direkte nevnt.

Frivillige organisasjoner

I Lesja er det en lang rekke frivillige organisasjoner som har stor betydning for barn og unge.

Familievernkontoret på Otta

Kontorets har som oppgave å gi hjelp til familier, par og enkeltpersoner som strir med eller ønsker å forebygge vansker knyttet til samliv og samspill. Tjenestene omfatter bl.a. rådgivning og samtaler der det foreligger vansker, konflikter eller kriser. Familievernkontoret driver også utadrettet virksomhet om familierelaterte tema. Dette kan bestå av veiledning, informasjon og undervisning rettet mot hjelpeapparatet og publikum.

Tannhelsetjenesten

Oppland fylkeskommune har ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten i fylket. Den største gruppen pasienter er barn mellom 0 og 18 år som får gratis tannbehandling.

Innlandet politidistrikt

Forebyggende arbeid rettet mot ungdom, foreldre og andre aktuelle samarbeidspartnere er et viktig

område i politidistriktet.

Spesialisthelsetjenesten

Det er fritt sykehusvalg i Norge. Komplette oversikter finnes på frittsykehusvalg.no.

Følgende avdelinger i [Sykehuset Innlandet](#) er spesielt viktig for barn og unge i Nord-Gudbrandsdal:

- Barne- og ungdomspsykiatri (BUP) døgn
- BUP Oppland poliklinikk (spe- og småbarnsteam)
- Habiliteringstjenesten
- Barneavdelingen

Gudbrandsdal krisesenter

Gudbrandsdal Krisesenter er et tilbud til kvinner, menn og deres barn som har vært eller er utsatt for vold i nære relasjoner. Vold i nære relasjoner handler om at noen i din egen familie, eller mennesker som du har et nært forhold til utøver vold. Det kan være seg fysisk, psykisk, materiell, seksuell, økonomisk eller latent vold.

HANDLINGSDEL

BARN 0–1 ÅR. HOVEDANSVAR HELSESTASJONEN.

Handlingsprogram	Barn 0–1 år. Hovedansvar helsestasjonen.		
2024-2027	Forebyggende arbeid blir først og fremst utført av helsesykepleier/jordmor i samarbeid med lege og fysioterapeut. Andre aktuelle samarbeidspartnere kan være spesialisthelsetjeneste, psykiaritjeneste, NAV og barnevern. NAV er viktig når det gjelder informasjon om ulike former for stønader og rettigheter i samband med svangerskap, fødselspermisjon, omsorg og adopsjon. <i>Helsestasjonen har retningslinjer for oppfølging av barn det første leveåret og følger ellers nasjonale anbefalte retningslinjer for helsestasjon og skolehelsetjeneste.. Ved bekymring/særskilte behov som vi er kjente med, setter vi opp ekstrakontroller.</i>		
Tiltak/aktivitet		Ansvarlig	Frist
Svangerskapsomsorg	Individuelle konsultasjoner/ svangerskapskontroll med råd og veiledning.	Jordmor	Etablert tilbud
Svangerskapskurs	Fødselsforberedende samtaler. Jordmor har individuelle konsultasjoner for mor og far i veke 28 og 34 i staden for kurs. Jordmor informerer om aktuelle tema og tilbud i kommunen.	Jordmor	Etablert tilbud
Hjemmebesøk	Jordmor og helsesykepleier skal tilby hjemmebesøk 0–2 uker etter fødselen ihht. nasjonale anbefalte retningslinjer.	Jordmor og helsesykepleier	Etablert tilbud
Barselgave fra kommunen	Helsesykepleier deler ut en bok med barnesanger på hjemmebesøk. Oppmuntre foreldre til å lese/synge for barna sine.	helsesykepleier	Etablert tilbud

	Informerer om hvor viktig det er å lese for barnet.		
Barselgruppe	Ta initiativ til barselgruppe tre-fire ganger i året, vår og høst. Varierer ut ifra tallet på barnefødsler.	helsesykepleier	Etablert Tilbud
COS-P - Barsel	COS-P er et foreldreveiledningsprogram Tilbud om cos- p til alle foreldre i barsel.	helsesykepleier og evt jordmor	Etablert tilbud
Feiring av nyfødte	Helsestasjonen tar initiativ til å be inn alle som fikk barn året før, til en markering og nettverksbygging. Kommunedirektør og ordfører deltar på dette treffet.	helsesykepleier og jordmor	Etablert Tilbud
Barnekonsultasjoner på helsestasjonen sammen med helsestasjonslege	Regelmessig helseundersøkelse, testing og observasjon fra 2-ukers alder. Avvik skal fanges opp tidligst mulig for å kartlegge omfang og sette inn relevante hjelpe- og støttetiltak.	Helsesykepleier og helsestasjons- lege	Etablert Tilbud
Utvide konsultasjonstid hos helsesjukepleier	Utvide til 45 min. med råd, informasjon og veiledning om ulike tema rundt helse, utvikling, ernæring, språkstimulering, aktivitet og nettverksbygging.	Helsesykepleier	Etablert tilbud
Barseltrening- TTT (Trening, Trivsel og Tema)	Fokus på fysisk aktivitet, kosthold, helse og nettverks-bygging. Det kan være aktuelt å invitere andre faggrupper i kommunen for å informere om sine tjenester. Oppmuntre til trillegrupper, foreldretreff og andre felles aktiviteter. Tilbudet avheng av tallet på fødte. Vår og høst i forbindelse med førstehjelpskurs.	Helsestasjonen, fysioterapeut	Etablert tilbud
Førstehjelpskurs til småbarnsforeldre	Tilby førstehjelpskurs vår og høst i forbindelse med barseltrening. Livreddende førstehjelp med undersøkning, varsling og hjerte- og lungeredning. Litt teori og så trening på babydokka.	Jordmor i samarbeid med kommune- Legene/ turnuslege og fysio-terapeuten	Etablert tilbud
Motorisk undersøkelse av 4 md. gamle barn	Individuell konsultasjon med undersøkelse, observasjon og motorisk vurdering av alle barn som er 4 måneder. Veiledning og stimulering til aktivitet. Oppfølging og individuell trening ved behov.	Helsesykepleier og fysioterapeut	Etablert tilbud

EPDS	Kartlegging av psykisk helse/barseldepresjon hos mor i svangerskapsuke 28 og barseltid (8-ukers alder).	Jordmor og helsesykepleier	Etablert tilbud
Behandlingslinjer spe- og småbarn	Tidlig innsats hos barn og deres familie ved rus, alkohol, og vold. Konsultasjoner med Spe- og småbarnsteam ved Sykehuset Innlandet avd. Lillehammer. Dette er også et tiltak ved store utfordringer i samspill	Jordmor og helsesykepleier	Etablert tilbud
Ammekyndig helsestasjon	Helsestasjonen er godkjent som ammekyndig helsestasjon. Kurs i amming, trinn 1, 2, 3 og 4 ved nasjonalt kompetansesenter for amming. Skal evalueres annethvert år.	Jordmor og helsesykepleier	Etablert tilbud

BARN 1–6 ÅR. HOVEDANSVAR HEELSESTASJONEN OG BARNEHAGENE

Handlingsprogram 2024-2027	Barn 1–6 år. Hovedansvar helsestasjonen og barnehagene. Forebyggende arbeid blir utført av helsestasjonen/jordmor i samarbeid med lege og fysioterapeut. Barnehagen, PPT og barnehagekonsulent er viktige medspillere i et nært samarbeid.		
Tiltak/aktivitet		Ansvarlig	Frist
Barnekonsultasjoner på helsestasjonen	Barn får jevnlig tilbud om å komme til helsestasjonen fram til 6 års alder. Dette etter tilrådte retningslinjer.	Helsesykepleier	Etablert tilbud
2- og 4-års konsultasjoner	Ved disse konsultasjonene er det et samarbeid mellom helsestasjonen, barnehagen og fysioterapeut etter samtykke fra foreldre.	Helsesykepleier, barnehage-personalet og fysioterapeut	Etablert tilbud
God tannhelse blant barn	Tannhelsetjenesten kommer og underviser helsestasjonspersonellet en gang i året. Helsesykepleier prater om tannhelse ved de ulike konsultasjonene ved helsestasjonen. Helsesykepleier har retningslinjer for å sjekke munnhole og tenner ved ulik alder på barnet.	Helsesykepleier og tannhelsetjenesten i Oppland	Etablert tilbud
Foreldremøte i barnehagen	Fokusere på fysisk aktivitet og kosthold. Det kan være aktuelt å invitere helsesykepleier, psykolog og fysioterapeut for å snakke om aktuelle tema.	Styrer i barnehagene	Sjelden benytta tilbud
Foreldremøter/	Veiledning og informasjon til foresatte	Barnehage-	Etablert tilbud

Kullmøter. Foreldresamtaler i barnehagene.	Evt ta inn andre instanser som f.eks helsestasjon, fysioterapeut, Barnevern, Politi, Kommunelege, PPT, psykolog og familieveileder osv.	Personell.	
Skolestart	Jf. Plan for overgang mellom skole og barnehage. Samarbeid mellom barnehagen, skolen og helsestasjonen.	Styrer/rektor. Helsesykepleier	Etablert tilbud
Barnehagene har fokus på språkutvikling og interesse for bøker. Fokus på utviklinga til barnet	PPT blir koplet inn tidlig ved mistanke om forsinket språkutvikling/ferdighet.	Barnehage-personalet	Etablert tilbud
Oppfølging av barn som av ulike årsaker ikke går i barnehage	Sørge for at foresatte til barn som ikke går i barnehage, får informasjon om aktuelle tilbud, f.eks besøksdag i barnehage og andre aktiviteter/treffpunkt for barn og barnefamilier.	Helsesykepleier	Etablert tilbud
"Foreldre som ressurs"	Tilby norskopplæringskurs til innvandrere Samarbeid med -Dovre, læringssenter	Oppvekst/ flykning-tjenesten	Etablert tilbud
Tidlig Innsats for Barn i Risiko-TIBIR	Tilbud om hjelp til familiær med barn i alderen 3 til 12 år, der barna har utvikla, eller står i fare for å utvikle atferdsproblem.	Barneverns-tjenesten og helsestasjonen	Etablert tilbud
PMTO-foreldreveilednings-program	PMTO fører til betydelig reduksjon av barnas atferdsvansker, både i hjemmet og i barnehage/skule.	Barneverns-tjenesten	Etablert tilbud
Cos-p foreldreveiledning	Foreldrerettleiing for barn i alle aldre. Dette er et program som styrker tilknyttingas mellom barnet og foreldra/foresatte. Her blir en bevisst korleis en ser seg selv utenifra og barnet innenifra. Gruppe eller individuell v/behov.	Helsestasjon, jordmor og barneverns-tjenesten	Etablert tilbud

SKOLESTART. HOVEDANSVAR HELSESTASJONEN, BARNEHAGENE OG SKOLENE

Handlingsprogram 2024-2027	Skolestart. Hovedansvar helsestasjonen, barnehagene og skolene		
Tiltak/aktivitet		Ansvarlig	Frist
God og trygg overgang fra barnehage til skole	Viktig med en trygg overgang, Dette er særlig viktig for barn med støttetiltak og tilrettelegging. Etablere ansvarsgruppe	Barnehage og skole,	Etablert tilbud

	(gjeld bare de som er meldt til PPT) ved skolestart og passe på at tiltak som er satt i gang i barnehagen blir fulgt opp på skolen.	Skolehelse-tjenesten	
Skolestart undersøkelse	Tilby helseundersøkelse, og helseopplysning før skolestart.	Helsesykepleier	Eta-blert tilbud
Overgang helsestasjonen til barnehagen og skolen	Jf. Plan for overgang barnehage/skole	Helsestasjonen og skolen og barnehagen	Årlig
Arrangere 1.klasse-nettverk for foreldre/foresatte til elevene i 1. klasse	Invitere til en informasjons- og nettverksdag første skoledag for foreldre 1. trinn. Kort orientering om nettverksbygging, miljø, skolehelsetjeneste, skolevei, trafiksikkerhet, "nett-vett" foreldreveiledningstilbud og andre aktuelle tema. Presentasjon av barnevernstjenesten, skolehelsetjeneste, psykisk helse, psykolog, familieveileder og barne- og ungdomskontakt.	Skolene ved barne- og ungdoms-kontakt, helsestasjon/ skolehelse-tjenesten, barnevern, psykolog, familieveileder, psykisk helse og politikontakt.	Årlig

FOREBYGGENDE ARBEID I GRUNNSKOLEN

Handlingsprogram 2024-2027		Forebyggende arbeid i grunnskolen	
Tiltak/aktivitet		Ansvarlig	Frist
Skolehelsetjeneste	Fast trefftid i begge skolene hver uke, 2 d Lesjaskog og 5 d på Lesja. Skolehelsetjenesten samarbeider med skolene, fysioterapi, barne- og ungdomskontakt, barnevernstjenesten og LOS. familieveileder, kommunepsykolog, ppt og BUP	Helsesykepleier og spesial-sykepleier	Etablert tilbud
Helsestasjon for ungdom	Informasjon, rettleiing og råd om tema som kosthold og levevaner, utvikling og bevegelse, egenomsorg, hygiene og helse, pubertet, prevensjon og psykisk helse. Vi har ikke fast tid, men er tilgjengelige og fleksible for avtale etter behov. Informerer ungdommen om dette.	Helsesykepleier, spesial-sykepleier og lege.	Etablert tilbud
Rett til et trygt og inkluderende miljø i skole og barnehage	Nettvett og holdningsskapende arbeid. Legge til rette for aktiviteter der ungdom kan møtes fysisk som et alternativ til nett og sosiale medium.	Skole /barnehage (rektorer, barnehagestyrere)	Årlig

	Foreldremøte i 3. og 8. kl, tverrfaglig samarbeid, og på forespørsel- foreldremøte og undervisning/veiledning i skolen- individuell/ grupper/klasse. Jf. Handlingsplan "God skulekvardag". Aktivitetsplan knytt til mobbing og krenkinger av barn og unge i barnehage og skole, samt kvalitetssikringsplan for skoleeier Jf. opplæringsloven kap.12.	og oppvekstsjef), elevene og FAU skolehelse-tjenesten/politikontakt/spesialsykepleier	
Forebygging av skader og ulykker	Holdningsskapende arbeid i skoler og ungdomsmiljø. Samarbeid med politiet, har eget årshjul, foreldremøte og informasjon til elevene. ROS-analyser og god internkontroll i skolene	Skolene i samarbeid. med politiet og skolehelsetjeneste Skolene	
Trygghet i hverdagen	Hjerte/lungeredning og førstehjelp.	Skolene	Årlig
Tobakk/rus-forebygging	Holdningsskapende arbeid i skole og ungdomsmiljø. Tema på helse og trivselssamtale i 8. kl.	Skolene, Politiet Spesial-sykepleier	Årlig
Trafikksikkerhet – holdningsskapende arbeid	Holdningsskapende arbeid i skoler og ungdomsmiljø.	Skolene Politikontakt	Årlig
Kosthold, fysisk aktivitet og levevaner	Veiledning og oppfølging på levestilens området i skolehelsetjeneste. Fast undervisning opplegg i 5. kl , 6. kl og 9.kl, individuell oppfølging og tema i fast undervisningsopplegg i skolen. Årlig møte med skolene om kantinedrift.	Skolene, skolehelsetjeneste	
For familier med funksjonshemmede barn eller barn med særskilte behov	• Nettverk i Nord-Gudbrandsdalen som samordner ulike fritidsaktiviteter i kommunene for aktuelle barn og familiene deres • Etablere tverrfaglige ansvarsgrupper etter søknad og vedtak fra tildelingskontoret.	Fysioterapitjenesten i Lesja Barnekoordinator	

BYGGENDE TILTAK

Handlingsprogram 2024 - 2027	BYGGENDE TILTAK		
	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig	Frist

Være pådriver for inkluderende aktiviteter og gode møteplasser for barn og ungdom	Følge med og være oppmerksom på utfordringer og utviklingstrender i samfunn og lokalsamfunn – også med tanke på utjevning av sosiale ulikheter. Ta initiativ til – og være pådriver for ulike arrangement, f.eks. «natt på museet», utflukter og aktiviteter utenbygds.	Alle relevante tjeneste-områder	
Egenorganisert aktivitet og møteplass/treffpunkt for barn og unge	Være pådriver for at barn og unge kan ta initiativ til og organisere aktiviteter selv. De voksne kan hjelpe praktisk med å gjøre ungdom kjent med hvem som kan hjelpe til med hva i kommunesammenheng.	Alle relevante tjeneste-områder	
Kulturskole	Holde ved lag tilbudet ved kulturskolen i Lesja og Dovre.	Oppvekst/kultur	
Aktiviteter	Aktiviteter og tilbud kan synliggjøres og publiseres på kommunens nettside og facebookside.	Kommunen	
Turmål og friluftsliv	Aktiv bruk og oppmuntring til fysisk aktivitet med turguiden og turmål i Lesja.	Kommunen i samarbeid med frivilligheten	

ORIENTERING – POLITISK NIVÅ

Kommunedirektør vil orientere politisk nivå i Lesja kommune årlig om det tversektorielle samarbeidet i kommunen for å nå målsettingen med planen.

Alle foto: Edward Mølmen

Vedlegg: Strategiplan – oppvekstreformen, Strategiske valg og innsatsområder i Nord-Gudbrandsdalen

Oppvekstreformen – fra magen til voksen

Strategiske valg og innsatsområder
i Nord-Gudbrandsdalen

Styrke kompetanse i å bygge trygge barn og trygge relasjoner gjennom gode fellesskap. Regionens satsinger er:

Inkluderende barnehage- og skolemiljøer

Inkludering betyr at hvert barn skal oppleve trygghet, tilhørighet og mestring. Hver og en skal møtes og respekteres ut fra egne forutsetninger.

Kompetanseløftet i barnehager og skoler

Det skal bygges kompetanse og støttesystemer tett på alle barn og unge med behov.

Tilhørighet

Alle barn skal oppleve tilhørighet i gruppa. Barns atferd må forstås ut fra den sosiale sammenhengen den opptrer i.

Trygghetssirkelen

Alle ansatte i laget rundt barnet skal møte barna ved å være utviklingsstøttende gjennom kunnskap om Trygghetssirkelen. Alle foresatte skal få tilbud om opplæring.

Toleransevinduet

Alle barn skal møtes med forståelse for følelser og reaksjoner. Alle ansatte i laget rundt barnet skal ha kunnskap om over- og underaktivering, samt hvordan man kan jobbe med regulering.

Holdningsskapende program

Kommunene bør bruke holdningsskapende program

f.eks. MOT eller UTSETT for at barn skal utvikle robusthet og lære å gjøre gode valg, og for å forebygge utenforskap og rusproblematikk.

GROW-modellen

Dette er en modell for aktiv problemløsning som skal brukes i ulike samarbeidsmøter. GROW står for mål, status, muligheter og forpliktelse.

Pedagogisk analyse

En forskningsbasert modell for å kartlegge opprettholdende faktorer og velge faglig begrunnede tiltak. Ved saker som blir vurdert til støttetjenester skal pedagogisk analyse gjennomføres.

* Barns grunnleggende behov for mat, søvn, trygghet, lek og stimulering ivaretas på alle arenaer. Kunnskap om utviklingspsykologi, positiv regulering og grensesetting sammen med medvirkning og tilrettelegging for læring og lek er viktig i omsorgen for barn og unge.

Forebygging og tidlig innsats

Forebygging og tidlig innsats er bærende prinsipp for bedre tverrfaglig samhandling gjennom styrkingstiltak på barnets naturlige arenaer.

Fellesskapende pedagogikk og didaktikk skal være et gjennomgående prinsipp i barnehage og skole. Hvordan bygge laget med faget.

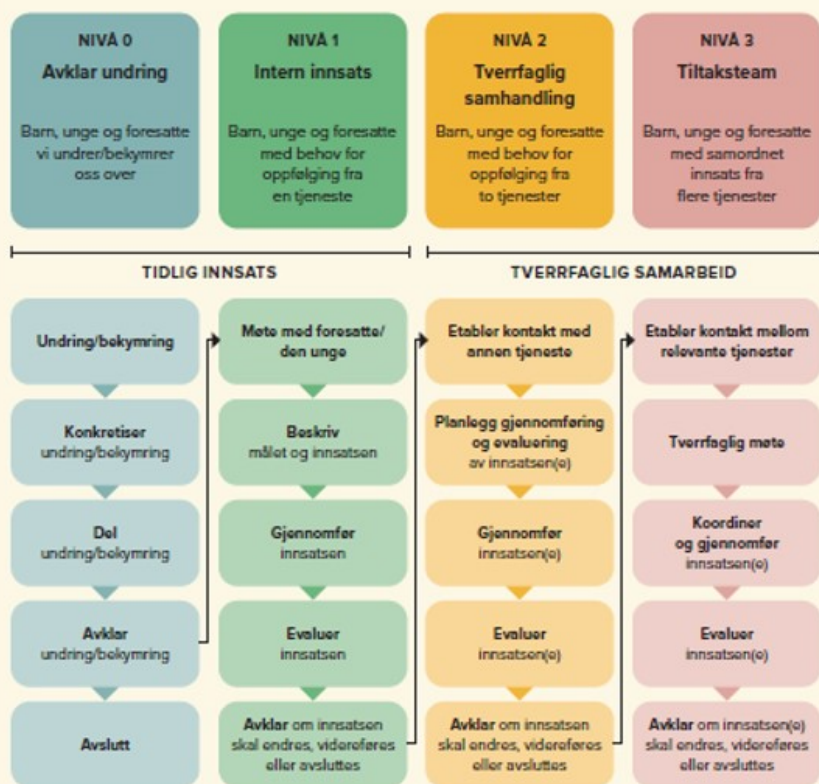
Hver kommune styrker barnehagens og skolens kompetanse, og med det eget ansvar for å analysere og iverksette tiltak, slik at støttetjenestenes kompetanse blir brukt der det er størst behov.

Regionen tilstreber felles begrepsbruk på like arenaer.

Bedre tverrfaglig innsats (BTI)

BTI-modellen støtter opp om aktivitetsplikten som allerede gjelder i barnehage og skole. Modellen beskriver det tverrfaglige samarbeidet som skal styrkes i kommunene.

Digitale samhandlingsverktøy

Det digitale verktøyet «Visma Flyt Samspill» anbefales tatt i bruk i hele regionen.

Stafettloggen i «Visma Flyt Samspill» er med på å sikre barns- og foresattes medvirkning og samtykke til tverrfaglig samarbeid.

LOVGRUNNLAG – www.lovdata.no

- Helse- og omsorgstjenesteloven
- Spesialisthelsetjenesteloven
- Psykisk helsevernloven
- Tannhelsetjenesteloven
- Pasient- og brukerrettighetsloven
- Folkehelseloven
- Barnevernsloven
- Barnehageloven
- FNs barnekonvensjon
- Opplæringsloven
- Likestillings- og diskrimineringsloven
- Sosialtjenesteloven
- NAV-loven
- Krisesenterloven
- Familievernloven
- Integreringsloven
- Plan- og bygningsloven
- Personopplysningsloven

ANDRE KOMMUNALE PLANER – LESJA KOMMUNE

Planen må sees i sammenheng med annet planverk i kommunen som omfatter arbeid med barn og unge, blant annet følgende:

- Kommuneplan for Lesja (under revisjon 2023)
- Årlige handlingsprogram for helse og oppvekstsektor
- Plan for overgang skole/barnehage
- Strategiplan "God skulekvardag"
- Inkluderande læringsmiljø i barnehage og skule i Lesja kommune
- Skoleeiers system opplæringsloven § 9a
- Folkehelseoversikt
- Rus-politisk handlingsplan
- Fagplan for arbeid med psykisk helse og rus (voksne)
- Plan og prosedyrer for psykososial oppfølging ved kriser, katastrofer og ulykker
- Handlingsplan mot vold i nære relasjoner.
- Handlingsplan for forebygging og håndtering av hatkriminalitet, radikalisering og voldelig og ekstremisme
- Boligsosial plan
- Flyktningeplan

REGIONALE PLANER/STRATEGIER

- "Oppvekstreformen – fra magen til voksen" Strategiske valg og innsatsområder i Nord-Gudbrandsdalen. Felles strategi for Nord-Gudbrandsdalen 2023.
- Program for folkehelsearbeidet i Oppland
- Regional plan for det inkluderende Innlandet
- Saman om eit tryggare fylke: regional plan for samfunnstryggleik
- Helsefelleskapet Innlandet, Rapport fra arbeidsgruppe: Mandat Fagutvalg barn og unge psykisk helse

EKSTERNE STYRINGSdokument

Barnevernsreformen Reformen er forankret i Prop. 73 L (2016–2017) Endringer i barnevernloven (barnevernsreform) Innstillingen Innst. 354 L (2016–2017) .

Meld. St. 15 (2022–2023) – Folkehelsemeldinga. Nasjonal strategi for utjamning av sosiale helseforskjellar

Meld. St. 23 (2022–2023) - Opptrappingsplan for psykisk helse (2023–2033)

Meld. St. 25 (2020–2021) – Likeverdsreformen, Et samfunn med bruk for alle

Meld. St. 7 (2019–2020) - Nasjonal helse- og sykehusplan 2020–2023

Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO

FHI sin årlige folkehelseprofil og oppvekstprofil for Lesja kommune.